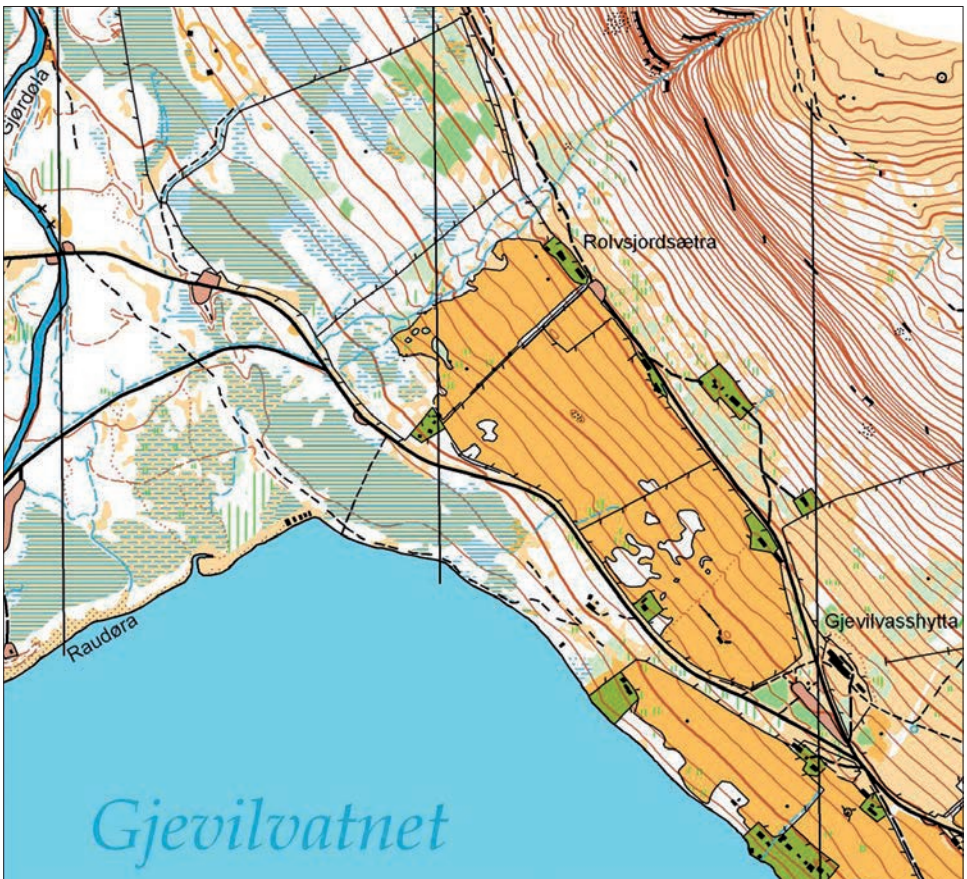

Orienteringskart over området ved Gjevilvasshytta!

Av Solveig Angell-Petersen og Håkon Gammelsæter

Turisthyttene våre er ikke lenger bare utgangspunkt for turer og et overnattingssted mellom dagsetappene på lange fjellturer. Bruksmønsteret er endret og har blitt utvidet gjennom flere år. Mange ønsker å ligge i ro på den samme hytta i flere dager. Dette gjelder spesielt småbarnsfamilier. Mange bruker hyttene som mål eller utgangspunkt for dagsturer. Det har også blitt populært å arrangere ulike tematurer og samlinger med utgangspunkt i ei hytte. Spesielt godt mottatt har såkalte fjelleirer for ungdom blitt. Turistforeningene har dermed fått utfordringen med å tilby nye, varierte og spennende utendørsaktiviteter ved hyttene sine. For turistforeningene er det viktig å tilrettelegge for slike muligheter i rolige deler av den betjente sesongen, tidlig og i midtukeperiodene på slutten

Noen av hyttene er spesielt godt egnet for slike aktiviteter. Gjevilvasshytta i Trollheimen med sin unike beliggenhet og gode tilgjengelighet både sommer og vinter er kanskje den av TTs hytter som har sett mest av denne utviklingen. Vinteren 2003/2004 besluttet TTs styre at det skulle lages orienteringskart rundt Gjevilvasshytta. Kartet skulle først og fremst kunne brukes til tur-orientering og innføringskurs i bruk av kart og kompass, men også være et ekstra tilbud for turgåere i området. Styret håpet også at orienteringsløp og annen bruk av kartet kunne være spennende aktiviteter under samlinger med Ungdomsgruppen og Barnas Turlag på Gjevilvasshytta.

I løpet av vinteren ble grunnlagsarbeidet gjennomført (se egen beskrivelse neste side). Orienteringsløperne Jon Birger Arnes fra NTNUI og undertegnede, Solveig Angell-Petersen fra Sportsklubben Freidig, ble leid inn for å tegne kartet sommeren 2004. I knappe tre uker bodde vi på Gjevilvasshytta, mens vi synfarte kartområdet. Å synfare et o-kart vil si at en på et grunnlagskart basert på flyfoto tegner inn alle detaljer som må med på orienteringskartet. Eksempler på slike detaljer er stier, bekker, myrer, små høyder og store steiner. Kartet har dessuten fått med en nokså spesiell detalj, for på øra ut mot Gjevilvatnet finnes mange gamle, kjempestore maurtuer. For å få til et godt o-kart måtte vi gå på kryss og tvers slik at vi hadde sett hver kvadratmeter av terrenget rundt hytta, så vi ble etter hvert veldig godt kjent! Det var en flott sommerjobb, med mange fine dager i fjellbjørkeskogen innover i Gjerdøsdalen og i fjellsida ovenfor hytta. Usedvanlig godt stell fra vertinne Randi Torve og resten av betjeningen på hytta gjorde også oppholdet til tidenes beste sommerjobb!

Området kartet dekker er midt i blinken for tur-orientering. Det er ganske variert, med lirk, rolig myrterreng langs Gjerdøla og flate moer ut mot Gjevilvatnet. Rundt hytta preges terrenget av beitevoller, og i lia bak hytta skjer det gjengroing av gammelt beitelandskap.

Terrenget langs Gravbekken er veldig spennende, med gamle elveleier og ur. Flata ut mot Gjevilvatnet er også spesiell, med sine dype, uttørkede bekkeleier. Terrenget er yppelig for barn og familier og for turgåere som ønsker å gå korte, rolige turer i nærområdet rundt hytta.

Sommeren 2005 tok Orienteringsklubben Wing kartet med i sin "Oppdalskonvolutt". Ca 20 tur-orienteringsposter sto ute i terrenget gjennom hele sommersesongen. Over 40 slike tur-o-konvolutter ble solgt. Sommeren 2006 ble dette gjentatt. Det vil også bli satt ut lettere "barneposter" i nærområdet rundt hytta. Her kan de små få sin debut med kart og kompass og de kan løpe rundt enkle løyper på egen hånd. Det blir også arrangert flere samlinger for rutinerne orienteringsløpere på Oppdal. Både landslagsløpere og våre beste ungdomsløpere fra Trøndelag og Østlands-området vil dermed også få nytte av kartet.

Slik blir et orienteringskart til:

Et orienteringskart lages i vesentlig større målestokk enn de vanlige 1:50.000 kartene vi kjenner fra fjellturene våre. Vanlig målestokk er 1:10.000 eller 1:15.000. For spesielle "sprint"-orienteringsløp i parker og liknende nærsteder benyttes også kart med målestokk helt opp til 1:4.000 eller 1:5.000. At kartet har målestokk 1:10.000 betyr at 1 cm på kartet er 100 meter i terrenget.

Kravet til detaljrikdom og nøyaktighet er svært høy. Arbeidet fram til du har et ferdig orienteringskart i hånda er omfattende og tidkrevende. Dette er de viktigste prosessene:

- Først må terrenget flyfotograferes. Mye av Norge er allerede fotografert for kartformål flere ganger. Dette betyr at kartkonstruktøren kan plukke ut både de eldste bildene og de aller ferskeste. Grunnen til dette er at en ønsker å benytte så nye bilder som mulig for å få et mest mulig oppdatert planbilde, dvs. veier, stier, hus osv. Men flyfotoene er også viktige for å få tegnet så nøyaktige

Gjevilvassdalen. Foto:Jonny Remmereit

- høydekurver (koter) som mulig. På grunn av den raske tilvokringen av mye av utmarka i Norge de seinere år, benyttes derfor også så gamle bilder som mulig. For mye vegetasjon gjør kurvebildet usikkert.
- Neste punkt er grunnlagskonstruksjon. Flybildene settes i spesielle konstruksjonsmaskiner og en er avhengig av en nøyaktig og erfaren konstruktør med kjennskap til hvilke detaljer som er viktige for et orienteringskart. Konstruktøren for Gjevilvasshytta-kartet er en av de mest dyktige og erfarne i landet, Roar Forbord fra Malvik i.l. Det produseres enten et analogt eller et digitalt grunnlag i målestokken 1:5.000 eller 1:7.500. På dette er høydekurvene inntegnet samt de viktigste detaljene som konstruktøren ser på flybildene og kan plassere nøyaktig på grunnlaget, for eksempel veier, hus, store steiner, myrer osv. Det er dette grunnlaget synfarterne tar med seg ut i terrenget.
- Selve synfaringen har Solveig beskrevet på forrige side. Alle detaljer i terrenget av en viss størrelse skal plasseres på grunnlaget, helt nøyaktig. Det blir med andre ord mange timer i skogen med kompass, skrittelling og avmerking av ulike symboler på grunnlaget med fargeblyanter. Solveig og Jon Birger brukte mer enn 150 timer i

- terrenget for å ferdigstille synfaringa for dette kartet. Kartet er ca 5 km² i utstrekning.
- Vinteren 2004/2005 brukte Solveig blant annet til å rentegne kartet. Dette er en arbeidsprosess der grunnlaget med alle påtegningene fra synfaringa scannes inn på en PC og overføres til en digital kartfil. Dette gjøres ved bruk av et spesielt tegneprogram, OCAD. Det samme programmet kan også benyttes til digital løypelegging på den samme kartfila. Dessuten kan kartfilene raskt oppdateres ved endringer i terrenget som nye hytter, hogst osv. Det har gått med mellom 50 og 75 timer til rentegning. Dette er også et arbeid som krever stor nøyaktighet.
- Til slutt er kartet offset-trykket. Man kan benytte print direkte fra kartfila, men dette gir foreløpig ikke helt fullgod kvalitet selv med bruk av avanserte printere.

Det nye kartet finnes i 1:10.000 målestokk og et utsnitt rundt hytta er produsert som et "næringskart" i 1:7.500. Kartet selges både på Gjevilvasshytta og på TT-kontoret i Sandgata. Forhåpentligvis har Gjevilvasshytta med dette kartet og aktivitetsmulighetene som følger med fått enda mer å by på. Vi sees med kartet i hånda!